

Hogyan lehet integrálni a roma közösségeket?

Ajánlások, tanácsok, jó gyakorlatok

Mit tehetnek az európai országok a nyomortelepeken összezsúfolódó roma emberekért? Kinek kell megtenni a következő lépést, és milyen út vezet a leszakadó közösségek felemeléséig? Ezekre a kérdésekre az elmúlt két év alatt nyolc országban keresett válaszokat a Magyar Máltai Szeretetszolgálat által vezetett PAIRS (Párok) uniós roma integrációs projekt, amely november 19-én Budapesten tartotta zárókonferenciáját.

Mit tehetnek az európai országok a nyomortelepeken összezsúfolódó roma emberekért? Kinek kell megtenni a következő lépést, és milyen út vezet a leszakadó közösségek felemeléséig? Ezekre a kérdésekre az elmúlt két év alatt nyolc országban keresett válaszokat a Magyar Máltai Szeretetszolgálat által vezetett PAIRS (Párok) uniós roma integrációs projekt. Az összegyűjtött tapasztalatok alapján kidolgozott ajánlásokat a résztvevő országok kormányzati szerveinek, önkormányzatainak, szakmai szervezeteihez juttatják el.

Európában a becslések szerint 10-12 millió roma ember él, nagyobb részük a dél-kelet európai térség országaiban koncentrálódik. A romák körében az országos átlagokat jóval meghaladó arányban találni mélyszegénységben és nyomorban élő családokat, a kirekesztett közösségeken belüli arányuk ijesztő méreteket öltött a programban érintett országokban. A romák nagy része telepeken összezsúfolódva, embertelen körülmények között él, ahonnan nincs esély kitörni, a gyerekek pedig szüleik példáját követve nőnek fel, örökségük a nyomor.

A PAIRS (Effective Programmes for the Active Integration/Inclusion of the Roma in South-East Europe) projekt a roma közösségek elfogadását és integrációját szolgáló programok sikereit és kudarcait vizsgálta Albániában, Bulgáriában, Magyarországon, Olaszországban, Romániában, Szerbiában, Szlovákiában és Ukrajnában. Az összegyűjtött tapasztalatok alapján részletes programtervek és általános, minden országra érvényes ajánlások születtek. A most záródó uniós program ezzel járul hozzá az európai és nemzeti roma integrációs programok jövőbeni sikeréhez.

Az ajánlások ahhoz nyújtanak segítséget, hogy az egyenlőtlen helyzetet újratemtő társadalmi mechanizmusokat feltárjuk és megállítsuk. A legfontosabb, minden országból visszaigazolt következtetés, hogy az integrációban érintett szervezeteknek kölcsönösen tanulniuk kell egymástól, hiszen a roma integráció összetett folyamat, amelyben a pedagógiára, szociológiai ismeretekre, szociális munkára és közösségfejlesztésre egyaránt szükség van. A PAIRS project három legfontosabb ajánlása röviden:

1. Több és összehangolt segítség kell oda, ahol baj van

A cigányság leszakadása sok helyen egész térségek leszakadásával jár együtt. Az egyik országban sem várható el a forráshiányos önkormányzati rendszertől, hogy makro-társadalmi problémákra találjon megoldást. A fejlesztési forrásoknak, a roma felzárkózást szolgáló szervezeteknek összehangoltan és jól célzottan kell kezelni a problémákat. A beavatkozások során a folyamatos jelenlétre épülő munkával pontos diagnózist kell felállítani a helyi közösségekről és az egyes emberekről, ez alapján lehet döntést hozni az azonnali, és a hosszabb távú segítségnyújtásról. A forrásokat oda kell koncentrálni, ahol a legnagyobb a baj.

2. Mindenkire, és a politika elköteleződésére is szükség van

A romák társadalmi leszakadása egyre népesebb csoportot érint. Mind a helyi, mind az országos politika felelőssége, hogy a rövid távú érdekeken túlmutató döntéseket hozzon. A mélyszegénységben és a nyomorban élő embereket az élet szinte minden területén segíteni kell ahhoz, hogy legalább a gyerekeik számára megteremtődjenek a fejlődéshez szükséges feltételek. A politikának hosszú távon, kiszámítható módon támogatnia kell a célért dolgozó szervezetek együttműködését. Ez sokszor azt jelenti, hogy a helyi

döntéshozóknak a hosszú távon megtérülő befektetésekhez olyan konfliktusokat kell vállalniuk, amelyek rövid távon a népszerűségük csökkenésével és a költségek növekedésével járnak.

3. Semmit a romákért a romák nélkül

Az integrációs folyamat egyik sarokköve a romák részvételének megerősítése. Az integrációs folyamat csak akkor lehet sikeres, ha azokkal együttműködésben zajlik, akikről szól. Alapfeltétel, hogy több jól képzett roma ember legyen, akik megerősíthetik az integrációs célokért dolgozó szervezetek munkáját.